Sári László

Meleg tengerek, ringassatok!

Julián nem véletlenül találta magát egyszer csak az Indiai-óceán partján. Ott álldogált Madrász városának óriás kikötőjében, bámulta a piszkos vizet, a hajószörnyetegeket, az égbe nyúló darukolosszusokat. Nem erre számított. Gyerekkora képeslapjain piros turbános rakodók sürgölődtek a hajók fedélzetén, jókora bálákat pakoltak egymásra, csigákon átvetett kötelek feszültek. A parton vakító tarkaság, minden irányba színes dhótik, kurták, szárik siettek. A tömeg zajongva örvénylett, érezni lehetett a meleg délszaki tengerszagot.

Mire Julián ide ért, ebből már nem maradt semmi. Se bódító Ázsia-szag, se tarka forgatag, se örvénylő lárma. Időnként rozsdás vasgerendák, fémlemezek, láncok szörnyű nyüszítése hasított a levegőbe, mögötte hajó-deszkák lassú halálhörgése. Kikötői szenny, kis világvége, akármerre nézett.

Távolabb azért villant néhány piros turbán, feltűnt egy-két színes szári, poros pálmafaágak bólogattak. Mégiscsak India ez, mégiscsak meleg trópusi szél fújja Julián arcát. De kellenének hozzá a sötét, ablak-talan, ventilátoros matrózkocsmák, kellenének hordók egymás hegyén-hátán, és kellenének rekedten rikácsoló rossz lányok, akiket részeg matrózok rángatnak magukkal valahová. És akkor végre ott lehetne megint Kipling és Conrad történeteinek olaj- és rumszagú kikötőiben, ahonnan kamaszkorában elindult India felé. Mondjuk, pont ide, a madrászi tengerpartra. Tengerésztiszt édesapja innen küldte haza első indiai képeslapjait.

Julián már kamaszfejjel úgy tervezte, hogy először ezzel a nyers, zabolátlan kikötői élettel ismerkedik meg. Elmerül benne, kilesi, milyen örömöket kínál ez a féktelen, korláttalan élet, mit kapnak tőle elszánt hívei, a tengerészek. India minden nyelvén megtanul, hogy jól értse az embereket, jól lássa az életüket. Persze végig inkognitóban marad, nem árulja el senkinek, hogy csak azért van itt, mert kíváncsi rájuk. Persze, egy kis ideig ő is szívesen lesz halált megvető világcsavargó, de aztán más tervei vannak.

Kezdjük hát a tengerekkel, határozta el magát egykor Julián, és lám, most tényleg itt áll az óceán partján. Van kikötő, van tengerzúgás, vannak hajók, itt-ott pálmafák, és van lengedező, meleg trópusi szél. Ezek tehát megvannak hiánytalanul. Ám Julián tervének összes többi szereplője hiányzik. Elkésett, legalább egy nemzedékkel előbb kellett volna érkeznie.

Pedig milyen szép lett volna kikötői hőssé, vezéregyéniséggé válni (egy kis időre), hajóra szállni, egyszer-kétszer körbe hajózni a Földet, aztán megnyugodni, megtelepedni. A világutazás közben gyűjtött tapasztalatok birtokában pedig valamilyen nyugalmas munkához látni.

Erről is volt elképzelése a kamasz Juliánnak, ezt is komolyan végig gondolta. Ám innen, a madrászi kikötőből visszatekintve, már ez a terv is megvalósíthatatlannak látszott. Úgy gondolta egykor, hogy ha végez a tengerészélettel, mert mondjuk felért a csúcsra, vagy mert időközben ráunt, kiválasztja a déltengeri szigetek legszebbikét, ami még a térképen sincs rajta, és ott ver tanyát. Azt a szigetet tisztán kéklő tenger öleli majd körül, pont ilyen lesz fölötte az ég, sárga, puha, forró a parti homok, és a pálmafák sem díszként állnak ott, mint a nagyvárosok állatkertjeiben. Az erdők mélyét szelíd állatok lakják, színes madarak röpködnek az ágak közt, és kristálytiszta források fakadnak a hegylábaknál. De ez még semmi.

Az a sziget különlegesen szép és különlegesen barátságos emberek otthona lesz, akiket nem ismer a világ. Ők már tudják, hogy miféle emberek élnek más tájakon, de nem fedték föl magukat, és nincs is szándékukban. Mivel az emberek élete mindenhol más, úgysem értenék meg egymást. Viták támadnának közöttük, békétlenség. Csendben maradnak hát, titokban tartják felhőtlen életüket a szigeten. Így képzelte Julián azt a helyet, ahol majd leéli az életét. De még ez is semmi, szőtte tovább az álmát.

Az útleírások, amelyeket akkoriban tucatszám olvasott, rendszerint fűszoknyás lányokról is tudósítottak, akik csapatokban kószálnak az ilyenféle szigeteken, szaladgálnak és nevetgélnek, zeng a sziget a kacagástól. Ez a körülmény is jelentősen fokozta Julián érdeklődését. Mielőtt szigetet választ, ezeket a lánycsapatokat is alaposan szemügyre veszi.

Amikor pedig ez megtörtént, a lányok közül kiválaszt egyet, nyilván a legszebbet és legnevetősebbet, akit magához vesz. Attól kezdve már csak élik az életüket. Julián rendszerezi az emberi világról szerzett ismereteit, és további megfigyeléseket végez. Beszerzi és elolvassa a régi ázsiai irodalmak legfontosabb műveit, és összeveti régi, otthoni, nyugati életének emlékeivel. Ugyanakkor megfigyeli és értelmezi az univerzum egészének legjellemzőbb sajátosságait, azzal a céllal, hogy az emberek figyelmét felhívja a kozmikus összefüggésekre. Életútja elején ilyen szerény célokat állított maga elé, így képzelte el érett korát. Soha nem volt telhetetlen, soha nem várt túl sokat az élettől, mindjárt az elején beérte ennyivel.

Most a madrászi kikötőben álldogálva visszagondolt gyerekkori ábrándozására. Szép volt felidézni őket. Jó ideje regényekben se lehet már

ilyesmivel találkozni. Egészen másféle boldogságot álmodnak maguknak a boldog élet mai álmodói. Még a serdülők is. Mégis keserűen elszorult Julián szíve, amikor világossá vált előtte, hogy a képeslapok és a regények világának mindörökre vége. Egyetlen pillanatra sem elevenedik meg egyetlen régi kikötői kép sem, sehol nem tűnik elé semmilyen pálmafás, papagájos, csendes sziget, és nem fut el előtte semmilyen fűszoknyás lánycsapat.

Nincs ilyen sziget, nincs ilyen világ, nem is volt soha. Becsapták az utazók a képzelődő pesti kisfiút, becsaptak mindenkit, aki hitt effélékben. Itt, a madrászi kikötő barna vizének hullámverését és a vasak szűkölését hallgatva lelepleződött az ámítás. Fény derült a valóságra. Minden mesélő csaló, hazug, minden képeslap szemfényvesztés, árulás. Julián már ott a kikötőben tudta, hogy ezt érett, felnőtt fejjel se fogja nekik megbocsájtani. Soha nem fogja kiheverni a csalódást.